

ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิเด็กจากการถูกถ่ายภาพลงสื่อออนไลน์

นาจริย์ ชยะบุตร*

(วันรับบทความ: 5 กันยายน 2562/ วันแก้ไขบทความ: 12 พฤษภาคม 2563/ วันตอบรับบทความ: 13 พฤษภาคม 2563)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็กจากการถูกถ่ายภาพเผยแพร่ลงบนสื่อออนไลน์ ไม่ว่าจะโดยครอบครัว ผู้ปกครอง คนใกล้ชิด หรือบุคคลอื่นใด (2) ศึกษาปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของเด็กจากการถูกถ่ายภาพ ในกรณีที่เด็กมิได้ให้ความยินยอม และกรณีที่เด็กเล็กเกินกว่าจะสามารถให้ความยินยอมได้ โดยศึกษาจาก พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จากการศึกษาพบว่า การคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 27 ยังมีช่องว่างทางกฎหมาย 2 ประการ ได้แก่ (1) ประการแรก การที่ตัวบทกฎหมายบัญญัติโดยใช้คำว่า “ห้ามโฆษณาหรือเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก โดยเจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหาย” กรณีผู้ปกครองหรือบุคคลอื่นใดที่ถ่ายภาพเด็กเผยแพร่ลงบนสื่อออนไลน์ แม้บุคคลดังกล่าวจะไม่มีเจตนาทำให้เด็กได้รับความเสียหายก็ตาม แต่อาจเกิดความเสียหายแก่เด็กได้ เช่น เป็นช่องทางให้ผู้ร้ายหรือผู้ไม่หวังดีติดตามตัวเด็กได้โดยง่าย อันอาจนำไปสู่อาชญากรรมที่เด็กต้องตกเป็นเหยื่อในที่สุด (2) ประการที่สอง การถ่ายภาพเด็กลงบนสื่อออนไลน์ กรณีที่เด็กยินยอมหรือไม่ยินยอมก็ตาม แม้อาจมีเจตนาหรือไม่มีเจตนาให้เด็กได้รับความเสียหาย แต่สื่อออนไลน์นั้นมีพื้นที่ส่วนตัว กล่าวคือ มีลักษณะเป็นสาธารณะที่บุคคลใดจะแสดงความคิดเห็นอย่างไรต่อตัวเด็กก็ได้ ซึ่งอาจนำไปสู่การข่มขู่รังแกทางออนไลน์ (cyber bullying) ต่อเด็กได้ จากการศึกษา ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ให้ครอบคลุมแก่กรณีที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและครอบคลุมไปถึงกรณีที่เกิดขึ้นในอนาคต ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของเด็กอันอยู่ในฐานะเป็นมนุษย์คนหนึ่ง เพื่อมิให้ผู้ใดล่วงละเมิดได้ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นคนในครอบครัวหรือบุคคลอื่นใดก็ตาม

คำสำคัญ: เด็ก/ สิทธิในความเป็นส่วนตัว/ สื่อออนไลน์

* อาจารย์, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

Legal Issues in Children's Right Protection from Being Photographed for Publishing in Online Media

Najaree Chayaboot*

(Received Date: September 5, 2019, Revised Date: May 12, 2020, Accepted Date: May 13, 2020)

Abstract

The objectives of this study were (1) to study the legal issues in the Children's Privacy Rights Protection Act concerning children who have photographs taken by family members, parents, close relatives, or other people. And where their pictures are displayed on online media; (2) to study the legal issues in the Children's Privacy Rights Protection Act concerning those who are photographed without permission and in case of young children who are still unable to provide consent. Child Protection Act, B.E. 2546 (2003), was studied for carrying out the two objectives. The results indicated that there are two loopholes in children's privacy protection according to the Child Protection Act, B.E. 2546 (2003), Section 27. Firstly, the legal provision states, "Do not advertise or broadcast information about children to cause damages." Even though parents or other people photograph children and publish online without harmful intent towards the children, it may harm the children in some way. For example, it could be the way for a malefactor or ill-intentioned person to easily trace the children leading to a criminal act where the children are the victims. Secondly, despite children's photographs being posted on online media with/without consent or with/without ill-intention of causing harm to children, online media are not a private area; namely, it is a public place where anyone can comment; this could support cyber bullying. After studying the act, the researcher suggests that there should be a revision to the Child Protection Act, B.E. 2546, to cover both the incidences mentioned above and contingencies put in place to protect children's privacy human rights to prevent encroachment by family members or other individuals.

Keywords: Children/ Privacy Right/ Online Media

* Lecturer, School of Law, Sripatum University Khonkaen Campus

บทนำ

ในปัจจุบัน ผู้คนต่างนิยมใช้ช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารตลอดจนใช้ในการติดต่อสื่อสารกับคนอื่น ๆ และเมื่อใดที่ข้อมูลอันเป็นส่วนตัวถูกนำเข้าสู่และเผยแพร่ทางออนไลน์ ข้อมูลเหล่านั้นก็กลายเป็นสาธารณะ กล่าวคือ มีผู้คนจำนวนมากที่อาจเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวนั้นได้ ซึ่งแม้ผู้เผยแพร่จะตั้งค่าความเป็นส่วนตัว (private) ไว้ก็ตาม แต่ข้อมูลใด ๆ ที่ถูกนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์แล้วก็จะคงอยู่เสมอไป ตราบใดที่ยังไม่มีการตรากฎหมายคุ้มครองสิทธิที่จะถูกลืม (right to be forgotten) ไว้โดยเฉพาะเจาะจง ซึ่ง “สิทธิที่จะถูกลืม” นั้นเป็นหลักสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่งที่อยู่ภายใต้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล อันเป็นสิทธิของพลเมืองในการร้องขอต่อศาลให้ลบข้อมูลส่วนตัวออกจากระบบคอมพิวเตอร์ได้ (คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2559)

เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2559 เว็บไซต์ The Telegraph ได้เผยแพร่ข่าวของ อันนา ไมเออร์ (Anna Maier) หญิงสาวชาวออสเตรีย อายุ 18 ปี ได้ฟ้องร้องพ่อแม่ของเธอในข้อหาเผยแพร่รูปในวัยเด็กบนเฟซบุ๊กและทำให้เธอได้รับความเสียหายเป็นคดีแรกในประเทศ (Justin Huggler, 2016) ในเนื้อหาคำฟ้องระบุให้พวกเขาลบภาพวัยเด็ก เช่น ภาพที่เธอกำลังนั่งอยู่ในห้องน้ำ ภาพเธอนอนเปลือยกายอยู่ในเปล ฯ ออกจากเฟซบุ๊กภายใต้กฎหมายคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของออสเตรีย โดยกล่าวหาว่า ภาพดังกล่าวทำให้เธออับอายและเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของเธอ โดยก่อนหน้านี้ เธอได้ร้องขอให้พ่อแม่ลบภาพของเธอกว่า 500 ภาพออกจากเฟซบุ๊กแล้ว แต่พวกเขาปฏิเสธ และยังโพสต์ภาพเหล่านั้นบนเฟซบุ๊กของพวกเขาที่มีเพื่อนกว่า 700 คน โดยพ่อแม่ของอันนาได้เริ่มโพสต์ภาพเหล่านั้นมาตั้งแต่ปี 2009 ดังนั้น เมื่อเธออายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ เธอจึงจัดการดำเนินการทางกฎหมายทันที

ในประเทศในยุโรปและสหรัฐอเมริกา นั้น รัฐค่อนข้างให้ความสำคัญในสิทธิความเป็นส่วนตัวของพลเมืองอย่างมาก โดยแสดงออกผ่านมาในรูปของกฎหมาย ที่พลเมืองได้ร่วมกันรณรงค์เสนอเป็นกฎหมายและในขณะเดียวกันที่รัฐก็ให้ความสำคัญในสิทธิดังกล่าวนี้ กระทั่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิเด็กที่มีบัญญัติไว้อย่างชัดเจนและเข้มงวด กระทั่งมีคดีแรกของอันนา ไมเออร์เกิดขึ้น

ส่วนในประเทศไทย พ่อแม่หลายคนนิยมถ่ายภาพลูกและเผยแพร่ลงบนเฟซบุ๊ก แม้จะไม่มีเจตนาที่ไม่ดีหรือด้วยเจตนาที่เอ็นดูลูกหลานของตน ด้วยแนวคิดทัศนคติที่มีมาแต่เดิมที่ว่าพ่อแม่ย่อมมีสิทธิสมบูรณ์ในตัวของผู้ลูก ด้วยพื้นฐานความคิดของครอบครัวชาวเอเชียที่ค่อนข้างให้ความสำคัญกับครอบครัวและสถาบันครอบครัวมาก ผ่านทางกระบวนการคิดจากรุ่นสู่รุ่นจนกลายเป็นวัฒนธรรมในการสั่งสอนเด็กที่สืบทอดต่อ ๆ กันมา เช่น พ่อแม่เป็นพระในบ้าน ลูกต้องเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ เป็นต้น ซึ่งแนวคิดนี้สะท้อนให้เห็นว่าครอบครัวคนไทยในกรณีนี้คือครอบครัวคนไทยเห็นความสำคัญของความมั่นคงในสถาบันมากกว่าการเคารพความเป็นปัจเจกของสมาชิกในบ้าน ซึ่งแนวคิดเช่นนี้ไม่ใช่ เรื่องผิดแต่อย่างใด แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าแนวคิดดังกล่าวอาจเป็นปฏิปักษ์กับหลักสิทธิความเป็นส่วนตัวว่าด้วยการเคารพสิทธิความเป็นส่วนตัวของสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะเด็ก ซึ่งเป็นผลให้การคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวในครอบครัวคนไทย อาจจะไม่สามารถพัฒนาไปให้ผลลัพธ์คุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็กโดยรวมเร็วเช่นในครอบครัวที่อยู่ในประเทศแถบยุโรปหรือสหรัฐอเมริกา

หลายปีที่ผ่านมาด้วยลักษณะการเชื่อมต่อที่ไร้พรมแดน นวัตกรรมและวัฒนธรรมทั้งหลายในโลกไหลเข้าหากันอย่างรวดเร็วโดยแทบจะไร้ขีดจำกัด คนไทยเริ่มตระหนักรู้เกี่ยวกับความสำคัญของข้อมูลส่วนบุคคลและสิทธิในความเป็นส่วนตัวของตนเองโดยเฉพาะทางช่องทางออนไลน์เมื่อผู้คนติดต่อสื่อสารถึงกันในจอมากกว่าในชีวิตจริง ซึ่งในบทความนี้จะกล่าวถึงเฉพาะเจาะจงไปในกรณีสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็กที่ไม่สามารถปกป้องจากสิ่งรุกรานได้ดีเท่าผู้ใหญ่ ด้วยความไร้เดียงสา ด้อยซึ่งวุฒิภาวะและความสามารถ ทำให้เด็กอาจกลายเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางออนไลน์โดยไม่รู้ตัว โดยเฉพาะเหตุแห่งอาชญากรรมนั้นอาจมาจากการที่พ่อแม่ของเด็กทำการโพสต์และเผยแพร่รูปของพวกเขาลงบนสื่อออนไลน์โดยไม่เจตนา แต่จะมั่นใจได้อย่างไรว่าการเผยแพร่รูปภาพเหล่านั้นจะไม่นำมาซึ่งความเสียหายในทางใด ๆ ให้กับเด็กเหล่านั้นได้ในอนาคต

จากการศึกษากฎหมายไทยที่มีอยู่ คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นเวลา 16 ปีแล้วที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ออกใช้บังคับ แต่ยังไม่เห็นกรณีการใช้กฎหมายดังกล่าวในกรณีข้อพิพาทที่เด็กต้องตกเป็นเหยื่ออย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจน ผู้เขียนเห็นว่ากฎหมายฉบับดังกล่าวบังคับใช้มานานและอาจจะยังไม่ทันต่อยุคสมัย เมื่อได้พิจารณาประกอบกับกฎหมายต่างประเทศ เช่น กฎหมายของเยอรมนี ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา พบว่ากฎหมายไทยยังมีช่องโหว่อีกมาก ซึ่งหากจะเตรียมการให้พร้อมสำหรับกรณีที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตจะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงให้ทันสมัยเท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก

แนวคิดทฤษฎี นิยามศัพท์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎี

1.1 ทฤษฎีว่าด้วยสิทธิในความเป็นส่วนตัว

สิทธิมนุษยชน คือ สิทธิของมนุษย์หรือสิทธิในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์ ย่อมเกิดขึ้นและมีอยู่ตามธรรมชาติ ทั้งนี้ สิทธิมนุษยชนของประเทศใดก็ขึ้นอยู่กับอุดมการณ์และแนวคิดในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของพลเมืองในประเทศนั้น ๆ ก็แต่ละประเทศก็มีแนวคิดที่แตกต่างกันออกไป อาทิเช่น ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบเสรีนิยมประชาธิปไตยย่อมจะมีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชนพลเมืองในชาติมากกว่าประเทศที่ปกครองด้วยระบอบเผด็จการที่มุ่งเน้นปกป้องรักษาความมั่นคงแห่งรัฐมาเป็นอันดับแรก ดังนั้น จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าหลักการคุ้มครองสิทธิใด ๆ ในประเทศใด ย่อมขึ้นอยู่กับอุดมการณ์และแนวคิดของผู้ปกครองที่มีอำนาจสูงสุดในรัฐนั้นอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ ซึ่งหากยึดหลักสิทธิมนุษยชนเป็นหลักสากลเพื่อได้รับความเชื่อมั่นและการยอมรับจากนานาประเทศ จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องดำเนินการปกครองไปในทางที่จะไม่เป็นปฏิปักษ์หรือขัดแย้งกับหลักการสิทธิมนุษยชนนี้ (กุลพล พลวัน, 2527)

สิทธิในความเป็นส่วนตัว (privacy) เป็นสิทธิหนึ่งในสิทธิมนุษยชนอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์โดยเฉพาะในปัจจุบัน ที่มีความสำคัญและได้รับการกำหนดไว้ในข้อ 12 ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights หรือ UDHR) โดยองค์การสหประชาชาติ (Universal Declaration of Human Rights: Article 12) ความเป็น

“12. สิทธิความเป็นส่วนตัว

บุคคลใดจะถูกแทรกแซงตามอำเภอใจในความเป็นส่วนตัว ครอบครัว ที่อยู่อาศัยหรือการสื่อสาร หรือจะถูกกลบหลู่เกียรติยศ และชื่อเสียงไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองของกฎหมายจากการแทรกแซงสิทธิหรือการกลบหลู่ดังกล่าว

ความเป็นส่วนตัว (William H. Mamell, 1973) หมายถึง สิทธิที่จะติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่กำเนิดในการที่จะสร้างป้อมปราการกำหนดความเป็นตัวของตัวเอง หรือเปิดประตูยอมลดความเป็นตัวของตัวเองเมื่อต้องการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น หรือเลือกที่จะดำรงชีวิตอยู่ในกรอบของปราการที่ตนเองสร้างขึ้น

สิทธิในความเป็นส่วนตัว หมายถึง การดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมที่เขาอยู่อย่างมีความสงบ โดยปราศจากการเข้ารบกวน หรือนำไปเปิดเผยต่อสาธารณชนที่จะทำให้เขารู้สึกรำคาญ เปื้อนหนาย หรือสูญเสียศักดิ์ศรีในความเป็นตัวเองในการดำเนินชีวิตเช่นนั้น (ทิพาพร นະมาตร์, 2551, น. 9) ดังนั้น สิทธิในความเป็นส่วนตัวจึงเป็นสิทธิที่กฎหมายรับรองและให้ความคุ้มครองบุคคลที่จะไม่ถูกสอดแทรกเข้าไปเกี่ยวข้องในความเป็นอยู่ส่วนตัวจากบุคคลอื่น ซึ่งบุคคลย่อมมีอิสระในความเป็นอยู่ส่วนตัว เช่น บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะใช้ชื่อของตนแต่เพียงผู้เดียวและมีสิทธิที่จะป้องกันไม่ให้บุคคลอื่นใช้ชื่อของตนด้วย (บุญยศิษฐ์ บุญโพธิ์, 2553, น. 86)

จากการกำหนดรับรองให้สิทธิความเป็นส่วนตัวเป็นสิทธิที่ต้องได้รับการคุ้มครองในปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแล้ว สิทธิดังกล่าวนี้จึงเป็นหลักการสำคัญที่นานาประเทศจะต้องปฏิบัติตาม การล่วงล้ำสิทธิในความเป็นส่วนตัวเป็นสิ่งที่ไม่สามารถกระทำได้ เว้นแต่มีความจำเป็นต้องกระทำเพื่อความมั่นคงของรัฐ ซึ่งต้องตีความโดยเคร่งครัดและต้องพิจารณาความจำเป็นอย่างถี่ถ้วน

1.2 แนวคิดการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัว

ในปี ค.ศ.1890 มีบทความชื่อว่า “สิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัว หรือ The Right to Privacy” (Samuel D. Warren & Louis D. Brandeis, 1890, p. 4) โดยผู้เขียนคือ Samuel D. Warren และ Louis D. Brandeis ถูกตีพิมพ์ลงในวารสาร Harvard Law Review ซึ่งถูกยกย่องว่ามีบทบาทสำคัญทำให้มีการรับรองสิทธิขึ้นมา กล่าวคือ สื่อในสหรัฐอเมริกาในยุคนั้น เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ได้มีการกระทำอันเป็นการล่วงเกินสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวของเอกชน โดยการนำเรื่องราวส่วนตัว รูปภาพ ข้อมูลมาทำข่าวซุบซิบ ซึ่งทำให้ทั้ง Samuel D. Warren และ Louis D. Brandeis มีความกังวลต่อความเป็นอยู่ส่วนตัวของเอกชนจากการกระทำดังกล่าว

สาระสำคัญของบทความได้กล่าวถึงการที่บุคคลควรจะได้รับ การคุ้มครองในร่างกายและทรัพย์สินของตน และจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมมากมาย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการรับรองและคุ้มครองสิทธิใหม่ๆ ขึ้น โดยแต่เดิมนั้น “สิทธิในชีวิต” (Right to Life) จำกัดอยู่เพียงการคุ้มครองบุคคลจากการถูกทำร้ายให้เกิดอันตรายแก่กายเท่านั้น แต่ต่อมาได้มีการขยายขอบเขตแห่งสิทธิดังกล่าว จนในปัจจุบันนี้ สิทธิในชีวิต หมายถึง สิทธิที่จะมีความสุขในชีวิต สิทธิที่จะอยู่ตามลำพังอย่างสงบ ปราศจากการรบกวน

Samuel D. Warren และ Louis D. Brandeis ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับขอบเขตของสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวไว้ดังนี้

1. ไม่ขัดต่อการเผยแพร่เรื่องราวที่เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะหรือผลประโยชน์ของส่วนรวม
2. ไม่รวมถึงบุคคลที่ได้แสดงเจตนาสละสิทธิที่จะมีความเป็นอยู่โดยรอดพ้นจากการรับรู้ของสาธารณะ (หากบุคคลนั้นให้ความยินยอมก็ไม่เป็นการละเมิดสิทธิดังกล่าว - ผู้เขียน)
3. ไม่รวมถึงการสื่อสารเรื่องราวใด ๆ ซึ่งได้รับเอกสิทธิ์ภายใต้กฎหมายเกี่ยวกับการหมิ่นประมาท แม้จะเป็นเรื่องส่วนตัวก็ตาม
4. เมื่อมีการเผยแพร่ข้อเท็จจริงโดยตัวผู้ขึ้นเอง หรือโดยที่บุคคลนั้นให้ความยินยอมแล้ว จะไม่สามารถอ้างสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวได้อีก
5. ไม่สามารถอ้างเหตุว่า ข้อความที่เผยแพร่เป็นความจริงเพื่อไม่ต้องรับผิด เพราะเมื่อนั้นก่อให้เกิดความเสียหายต่อความรู้สึกของเอกชน การดังกล่าวก็เป็นการละเมิดสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวแล้ว
6. เจตนามุ่งร้ายหรือความมุ่งร้ายของผู้ที่เผยแพร่เรื่องราว ไม่อาจยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้

ภายหลังที่บทความเรื่อง The Right to Privacy ของ Samuel D. Warren และ Louis D. Brandeis ออกเผยแพร่ ทำให้สิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวได้รับการพัฒนาต่อเนื่องมาเป็นลำดับ และได้มีการให้ความหมายของสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวเรื่อยมา เพื่อประโยชน์ในการกำหนดขอบเขตการคุ้มครองแห่งสิทธิดังกล่าวให้เป็นไปด้วยความเป็นธรรมยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ นักกฎหมายชื่อว่า William Prosser (ซีเนารี มาลีศรีประเสริฐ, 2539, น.150) ได้แบ่งการกระทำต่อสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวได้เป็น 4 แนวทาง ได้แก่

1. การแทรกแซง (intrusion) คือ การแทรกแซงกิจกรรมส่วนตัวหรือก้าวล่วงต่อสิทธิส่วนตัวในการที่จะมีความสันโดษในสถานที่ของเอกชนผู้นั้น อันเป็นการกระทำที่น่ารังเกียจ โดยไม่ได้รับอนุญาต เช่น การดักฟังโทรศัพท์ การดึงข้อมูลจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น
2. การเปิดเผยเรื่องราวส่วนตัวต่อสาธารณะ (public disclosure of private fact) คือ การเผยแพร่ความจริงในเรื่องส่วนตัวอย่างแท้จริง ที่ไม่เคยเปิดเผยที่ไหนมาก่อน โดยเรื่องดังกล่าวต้องเป็นเรื่องที่น่าอับอายของเอกชนต่อสาธารณะ และเป็นเรื่องที่สาธารณะไม่มีความเกี่ยวข้อง
3. การไขข่าวแพร่หลายในเรื่องราวอันเป็นเท็จ (false light in the public eye) โดยมากสื่อมวลชนจะเป็นผู้กระทำ โดยการเผยแพร่ต่อสาธารณชนให้บุคคลได้รับความเสียหายในสายตาของสาธารณชน
4. การแสวงหาประโยชน์จากเรื่องส่วนตัวโดยไม่ได้รับความยินยอม (appropriation) กล่าวคือ การใช้ชื่อ หรือภาพของเอกชนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยไม่ได้รับความยินยอมโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายจากบุคคลผู้นั้น เนื่องจากชื่อและภาพเป็นเอกลักษณ์ของบุคคล ยกเว้นเรื่องที่เป็นไปเพื่อการศึกษา เพื่อคุณค่าทางประวัติศาสตร์ อันเป็นประโยชน์แก่สาธารณะย่อมไม่เป็นความผิด

1.3 แนวคิดเรื่องสิทธิเด็ก

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Right of the Child หรือ CRC) คือ ข้อตกลงระหว่างประเทศที่จัดทำขึ้นโดยสหประชาชาติ (คณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชน) โดยได้รับการรับรองจากที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ (United Nations General Assembly) โดยมีประเทศเข้าเป็นภาคีสมาชิก 195 ประเทศ รวมประเทศไทยที่ได้ลงนามเข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก กล่าวว่า สิทธิของเด็กนั้นต้องเป็นสิทธิสากล (universal rights) และเป็นสิทธิเด็ดขาด (absolute rights) ที่ต้องได้รับการรับรองและคุ้มครอง

เด็ก หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส มีอำนาจอันชอบธรรมที่จะกระทำการใด ๆ ได้อย่างอิสระ โดยได้รับการรับรองคุ้มครองจากกฎหมาย

สิทธิตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Right of the Child) ที่บังคับใช้ในประเทศไทย นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2535 มีทั้งหมด 4 ด้าน (กิดานัล กังแฮ, 2561) ได้แก่

1) สิทธิในการมีชีวิต คือ สิทธิของเด็กที่คลอดออกมาแล้วจะต้องมีชีวิตอยู่รอดอย่างปลอดภัย อนุสัญญาฯ กำหนดว่ารัฐภาคีจะต้องรับรองว่าเด็กทุกคนมีสิทธิติดตัวมาตั้งแต่เกิด และต้องประกันอย่างเต็มที่เท่าที่จะทำได้ให้มีการอยู่รอดและพัฒนาของเด็ก

2) สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง เป็น สิทธิที่เด็กได้รับปกป้องคุ้มครองจากการทารุณกรรมทุกรูปแบบ เช่น การทารุณกรรมทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศ ซึ่งรวมถึงการล่วงละเมิดทางเพศ หรือการแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การค้าประเวณีเด็ก การขายเด็ก การนำเด็กไปใช้ขูดหัว ไม่ว่าจะโดยบิดา มารดา หรือผู้ใดก็ตาม นอกจากนี้ เด็กที่ลี้ภัยจากอันตรายเข้ามาในประเทศของรัฐภาคี จะต้องได้รับการคุ้มครองและช่วยเหลือ สำหรับ ‘เด็กพิการ์’ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ก็ย่อมมีสิทธิที่จะใช้ชีวิตที่ดีอย่างมีศักดิ์ศรี และได้รับการส่งเสริมให้พึ่งพาตนเองได้

3) สิทธิในด้านพัฒนาการ เด็ก ทุกคนจะได้รับสิทธิให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับพัฒนาการ ร่างกาย จิตใจ สังคม รวมถึงความพึงพอใจและความสุข เช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมครอบครัวในโรงเรียน หรือสังคมที่เด็กอยู่ได้อย่างมีความสุข มีโอกาสเล่น พักผ่อน รับข้อมูลข่าวสารอย่างมีอิสระในการคิดและแสดงออก โดยได้รับการกล่อมเกลาทางด้านจิตใจ ความรู้ ความคิดที่เหมาะสมกับวัย และที่สำคัญที่สุดก็คือเด็กทุกคนต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี

4) สิทธิในการมีส่วนร่วม เป็นสิทธิที่ให้ความสำคัญกับการแสดงออกทั้งในด้านความคิดและการกระทำของเด็ก ในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่อาศัยอยู่ รวมทั้งสิทธิในการปกป้องเรียกร้องผลกระทบที่เกิดกับชีวิตความเป็นอยู่ของ เด็ก ด้วยการอนุญาตให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเองและสามารถแสดงความคิดเห็นโดยไม่กระทบสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

2. นิยามศัพท์

“เด็ก” หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

“ความเป็นส่วนตัว” คือ สิทธิที่จะอยู่โดยลำพังอย่างสงบสุข ปราศจากการถูกรบกวนใด ๆ โดยความเป็นส่วนตัวนี้มีความหมายกว้างและครอบคลุมถึงสิทธิต่าง ๆ (ซูลิพร น่วมทะนง, น.5) ได้แก่

1) ความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับข้อมูล (information privacy) เป็นการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยการวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมและการบริหารจัดการข้อมูลส่วนบุคคล

2) ความเป็นส่วนตัวในชีวิตร่างกาย (body privacy) เป็นการให้ความคุ้มครองในชีวิตร่างกายของบุคคลในทางกายภาพที่จะไม่ถูกดำเนินการใด ๆ อันเป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัว เช่น การถูกทดลองทางพันธุกรรม การถูกนำไปทดลองยา เป็นต้น

3) ความเป็นส่วนตัวในการติดต่อสื่อสาร (communication privacy) เป็นการให้ความคุ้มครองในความปลอดภัย และความเป็นส่วนตัวในการติดต่อสื่อสารทางจดหมาย โทรศัพท์ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือด้วยวิธีการอื่นใดอันที่บุคคลอื่นจะล่วงรู้มิได้

4) ความเป็นส่วนตัวในเคหสถาน (territorial privacy) เป็นการกำหนดขอบเขตหรือข้อจำกัดที่บุคคลอื่นจะบุกรุกเข้าไปในสถานที่ส่วนตัวมิได้ รวมถึงการติดกล้องวิดีโอ

“ข้อมูล” หมายถึง ข้อเท็จจริง หรือสิ่งที่ถือหรือยอมรับว่าเป็นข้อเท็จจริง สำหรับใช้เป็นหลักอนุมานหาความจริงหรือการคำนวณ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2525)

“ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายความว่า ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม แต่ไม่รวมถึงข้อมูลของผู้ถึงแก่กรรมโดยเฉพาะ (พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 6)

3. กฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้อง

3.1 กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนของประเทศสหรัฐอเมริกา

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนของประเทศสหรัฐ (The Children's Online Privacy Protection Act of 1998 หรือ COPPA) มีวัตถุประสงค์ในการป้องกันการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลจากการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กอายุไม่เกิน 13 ปี เริ่มใช้บังคับในปี ค.ศ. 2000 กฎหมายนี้ใช้บังคับกับ บุคคล หน่วยงาน หรือบริษัทที่อยู่ในเขตอำนาจของสหรัฐอเมริกาที่จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด อาทิ ในการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กอายุต่ำกว่า 13 ปี โดยจะต้องมีการแสดงนโยบายส่วนบุคคล (privacy policy) และหากจะมีการจัดเก็บข้อมูลใดๆ เว็บไซต์จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองของเด็กก่อน (พินดา พูลสวัสดิ์, 2556, น. 47) เพื่อป้องกันไม่让孩子ถูกเอาเปรียบหรือถูกหลอกในการเข้าทำธุรกรรมหรือถูกเก็บข้อมูลไปใช้ในทางที่มีขอบซึ่งจะส่งผลกระทบต่อตัวเด็ก รวมถึงการกำหนดขั้นตอน กลุ่มของข้อมูล ขั้นตอนการให้ความยินยอมของผู้ปกครอง การอนุญาตให้ผู้ปกครองเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเด็ก และต้องแสดงให้เห็นถึงมาตรการที่เหมาะสมในการรักษาข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กให้เป็นความลับด้วย

นอกจากนี้ กฎหมายฉบับดังกล่าวยังกำหนดค่านิยมเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก รวมถึงค่านิยมของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตที่ค่อนข้างกว้างขวางและมีมาตรการที่เคร่งครัดในการกำหนดให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตจะต้องปฏิบัติตาม หากผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดจะถูกลงโทษในทางอาญาเป็นโทษปรับที่สูง (สุรินรัตน์ แก้วทอง, 2562) นับเป็นการปกป้องคุ้มครองเด็กจากการตกเป็นเหยื่อในอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ได้ดียิ่งขึ้น

โดยสรุปแล้ว COPPA คือ กฎหมายที่ป้องกันไม่ให้เด็กถูกหลอกให้ซื้อของหรือถูกเอาเปรียบในการหาข้อมูลในทางพาณิชย์ โดยให้ผู้ปกครองควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก ในขณะเดียวกันได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ให้บริการเว็บไซต์ที่มีการเก็บ ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กอายุต่ำกว่า 13 ปี เพื่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของเว็บไซต์นั้น ๆ

อย่างไรก็ตาม กฎหมายฉบับนี้มุ่งเน้นไปที่ผู้ให้บริการทางอินเทอร์เน็ต มิได้เจาะจงให้สามารถนำมาบังคับใช้ในกรณีที่การเผยแพร่ข้อมูลหรือภาพถ่ายของเด็กในอิริยาบถต่าง ๆ อันเป็นการกระทำของผู้ปกครอง บุคคลใกล้ชิดหรือบุคคลอื่นใดโดยตรงที่ได้ถ่ายภาพเด็กนำไปเผยแพร่อันอาจทำให้เด็กได้รับความเสียหาย แม้บุคคลนั้นจะมีได้มีเจตนาให้เกิดความเสียหายเช่นนั้นขึ้นก็ตาม

3.2 กฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ในงานศิลปะ (KUG) ของประเทศเยอรมนี

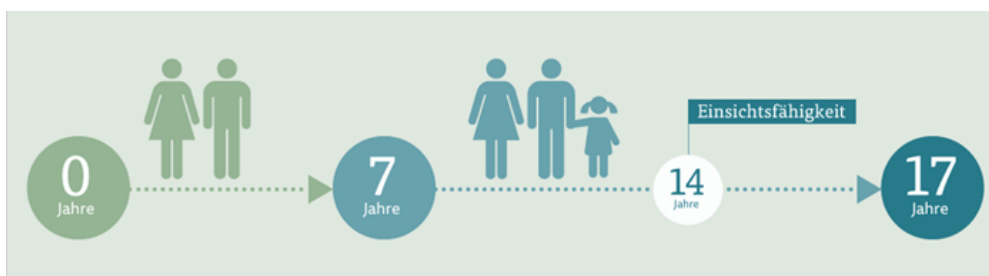
ประเทศเยอรมนีมีกฎหมายคุ้มครองลิขสิทธิ์ในด้านต่าง ๆ ตลอดจนสิทธิในรูปภาพและภาพถ่าย คือ กฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ในงานศิลปะ หรือ Kunsturhebergesetz (KUG) หรือ German Art Copyright Act ในประเทศเยอรมนีนั้นมีการให้ความสำคัญกับการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของปัจเจกชนอยู่มาก โดยที่จะกล่าวถึงในที่นี้ คือ การคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของปัจเจกชนจากการถูกถ่ายภาพในที่สาธารณะ โดยปรากฏในบทบัญญัติกฎหมายตามกฎหมายลิขสิทธิ์ศิลปะนี้ด้วย ซึ่งในเรื่องสิทธิในภาพถ่ายนี้ Juliane Böcken ได้เขียนบทความในเว็บไซต์ RechtamBild ในหัวข้อ “ลิขสิทธิ์กับสิทธิความเป็นส่วนตัว” (Juliane Böcken, 2015) มีใจความว่า ภาพแต่ละภาพเป็นลิขสิทธิ์ของช่างภาพ และในขณะเดียวกันก็เป็นสิทธิความเป็นส่วนตัวของบุคคลที่ปรากฏอยู่ในภาพ ช่างภาพและบุคคลในภาพต้องใส่ใจกับสิทธินั้นหากต้องการใช้ภาพนั้น โดยช่างภาพได้รับการคุ้มครองในฐานะผู้สร้างสรรค์งานขึ้นตามกฎหมายลิขสิทธิ์ศิลปะนี้ ซึ่งในฐานะผู้สร้างสรรค์ ช่างภาพมีสิทธิในการใช้ ทำซ้ำ เผยแพร่หรือจัดนิทรรศการภาพของเขาต่อสาธารณะ

อย่างไรก็ตาม ช่างภาพก็ต้องให้ความสนใจต่อสิทธิของบุคคลที่ปรากฏอยู่ในภาพด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ตามมาตรา 22 ในกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ในงานศิลปะนี้ วางหลักไว้ว่า “การถ่ายภาพบุคคลอาจเผยแพร่หรือแสดงต่อสาธารณะได้ด้วยความยินยอมของบุคคลที่ปรากฏในภาพถ่ายนั้น ... แม้บุคคลในภาพได้ถึงแก่ความตายไปแล้วการจะตีพิมพ์ภาพถ่ายต้องได้รับความยินยอมจากญาติไปจนครบระยะเวลา 10 ปีหลังจากบุคคลในภาพถึงแก่ความตาย ญาติในที่นี้หมายถึง คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่หรือหุ้นส่วนชีวิต บุตร หรือผู้ปกครองของบุคคลนั้น”

และตามมาตรา 23 ระบุถึงข้อยกเว้นไว้ในกรณีเป็นภาพถ่ายประวัติศาสตร์ ภาพถ่ายที่ได้รับรางวัล ภาพถ่ายบุคคลสำคัญรวมถึงภาพถ่ายในเหตุการณ์สำคัญ ภาพบุคคลสาธารณะ เช่น นักการเมือง ผู้สำเร็จราชการ คนมีชื่อเสียง เป็นต้น

ข้อสำคัญคือข้อยกเว้นตามมาตรา 23 นี้ไม่รวมกรณีการถ่ายภาพการใช้ชีวิตประจำวันหรือชีวิตส่วนตัวของบุคคลอื่น ภาพถ่ายที่เป็นการล้อเลียนบุคคลในภาพ ภาพถ่ายที่มีลักษณะเป็นการโฆษณาหรืออาจเกิดอันตรายต่อบุคคลในภาพ

โดยมาตรา 33 ได้บัญญัติถึงบทลงโทษการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 22 และ 23 ไว้คือ ผู้กระทำความผิดจะระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปีหรือมีโทษปรับด้วย ซึ่งการฟ้องร้องตามกฎหมายฉบับนี้ต้องมีการร้องขอจากผู้เสียหายหรือญาติ โดยในเยอรมนีได้มีการกำหนดขอบเขตอายุของเด็กที่สามารถจะให้ความยินยอมได้

ที่มาของภาพ www.arag.de/auf-ins-leben/internetrecht/recht-am-eigenen-bild-kinder/

จากแผนผังในภาพ เด็กอายุ 0 - 7 ปี กรณีนี้เด็กยังไม่สามารถให้ความยินยอมเองได้ ผู้ปกครองทั้งคู่หรือคนใดเพียงคนเดียวสามารถตัดสินใจให้ความยินยอมในการเผยแพร่ภาพของเด็กได้ ส่วนเด็กหรือวัยรุ่นอายุระหว่าง 8 - 17 ปี ผู้ปกครองจะต้องถามความยินยอมจากเด็กหรือวัยรุ่นก่อน โดยต้องหรือวัยรุ่นต้องเข้าใจว่าการถูกเปิดเผยข้อมูลนั้นหมายความว่าอย่างไร

จากการศึกษากฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ในงานศิลปะฉบับนี้ สรุปได้ว่า สิทธิในความเป็นส่วนตัวของบุคคลใด ๆ ที่หมายความว่ารวมถึง “เด็ก” สิทธิดังกล่าวไม่ได้เป็นของพ่อแม่แต่เพียงผู้เดียว โดยเฉพาะการที่พ่อแม่ถ่ายภาพและเผยแพร่รูปของลูกลงบนสื่อออนไลน์ เด็กในภาพในขณะนั้นหรือเมื่อเด็กคนดังกล่าวเติบโตขึ้น เด็กอาจไม่เห็นด้วยที่รูปภาพของเขาหรือเธอเผยแพร่อยู่ในสื่อออนไลน์ ซึ่งความยินยอมของเด็กในส่วนนี้เป็นส่วนที่สำคัญมาก ในขณะที่พ่อแม่เผยแพร่รูปของลูกๆ โดยคิดว่าพวกเขาน่ารักดี พ่อแม่ทำไปด้วยความเอ็นดู ในขณะที่เด็ก ๆ อาจรู้สึกอับอายในภายหลัง โดยในทางกฎหมายตามมาตรา 22 ที่กล่าวมาข้างต้น มนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ เขาเหล่านั้นย่อมมีสิทธิในภาพลักษณ์ของตนเอง สิทธินี้เป็นสิทธิที่ได้รับการยอมรับและคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ในงานศิลปะ เด็กย่อมเป็นเจ้าของสิทธินี้มากเท่ากับคนชรา ดังนั้น ภาพถ่ายที่เผยแพร่ต่อสาธารณะได้จะต้องได้รับความยินยอมต่อบุคคลในภาพก่อนเสมอ

3.3 กฎหมายคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็กของประเทศไทย

ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ที่วางหลักการในการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็กว่าด้วยข้อมูลส่วนตัวของเด็กไว้โดยเฉพาะเจาะจงในมาตรา 27 ที่บัญญัติไว้ดังนี้

“มาตรา 27 ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใด ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครอง โดยเจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ”

และกรณีหากมีการฝ่าฝืนมาตรา 27 ได้มีการกำหนดโทษไว้ในหมวด 9 ว่าด้วยบทกำหนดโทษ ตามมาตรา 78 ได้ระบุให้ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

จากบทบัญญัติมาตรา 27 ผู้เขียนมีข้อสังเกต กล่าวคือ จากบทบัญญัติมาตรา 27 ที่วางหลักว่า ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ ... ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก ... โดยเจตนา” ซึ่งเจตนาตามบทบัญญัติมาตรานี้เป็นเจตนาธรรมดาที่ผู้กระทำได้มีมูลเหตุจูงใจที่จะให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ

ชื่อเสียง เกียรติคุณหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก มีข้อสังเกตว่า หากมีกรณีเช่นเดียวกับคดีของ อันนา ไมเออร์ (Anna Maier) (Justin Huggler, 2016) กล่าวคือ พ่อแม่ที่ถ่ายรูปลูกตอนเด็ก และนำมาเผยแพร่บนสื่อออนไลน์และทำให้ลูกได้รับความอับอาย แม้พ่อแม่จะไม่ได้กระทำโดยเจตนาจะ让孩子ได้รับความเสียหาย แต่เมื่อเกิดความเสียหาย เช่น เด็กถูกเพื่อนล้อเลียนหรือถูกนำภาพไปเผยแพร่ต่อ ๆ กันทางอินเทอร์เน็ตกลายเป็นตัวตลกขบขัน ทำให้รู้สึกรำคาญ ไม่สบายใจหรือเดือดร้อนใจ เป็นต้น เมื่อความเสียหายเกิดขึ้น จึงต้องมีความรับผิดชอบ แม้ผู้กระทำจะมีได้กระทำไปโดยเจตนาก็ตาม

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสิทธิในความเป็นส่วนตัวของเด็ก โดยเฉพาะเจาะจงไปที่กรณีภาพถ่ายเด็กนั้น พบว่าในส่วนของกฎหมายในประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มีบัญญัติไว้ในมาตรา 27 นั้นกล่าวว่า การกระทำตามมาตรานี้จะเป็นความผิดก็ต่อเมื่อเป็นการโฆษณาหรือเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กโดยเจตนาจะให้เกิดความเสียหายต่อเด็กเท่านั้น แต่มีกรณีข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในประเทศออสเตรเลียในคดีของอันนา ไมเออร์ ที่ฟ้องร้องพ่อแม่ของเธอที่พวกเขาถ่ายภาพในวัยเด็กของเธอไปเผยแพร่ให้ได้รับความอับอายนั้น ผู้เขียนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของสิทธิในความเป็นส่วนตัวของเด็ก ซึ่งอาจขัดต่อทัศนคติดั้งเดิมของคนไทยที่ว่าพ่อแม่เป็นเจ้าของชีวิตของลูก หรือพ่อแม่มีสิทธิขาดในชีวิตของลูกนั้น ทัศนคติดังกล่าวอาจมีความล้าหลังในยุคปัจจุบัน ในศตวรรษที่ 21 ที่ไม่ได้จำกัดผู้คนที่เชื่อชาติเผ่าพันธุ์ของตนอีกต่อไป แต่ในยุคที่เทคโนโลยีกว้างไกลโลกไร้พรมแดนเช่นนี้ มนุษย์ทุกคนต่างถูกเชื่อมเข้าหากัน ทัศนคติ ความคิด วิถีชีวิตแทบจะแนบเป็นเนื้อเดียวกันภายใต้การเป็นพลเมืองของโลก (world citizen) เมื่ออินเทอร์เน็ตแพร่กระจายไปทุกมุมของโลก ขณะเดียวกันผู้คนที่ต้องการความเป็นส่วนตัวที่มากขึ้น เราติดต่อกันทำธุรกรรมกันผ่านจอมากกว่าพบเจอในชีวิตจริง ข้อมูลส่วนตัวแพร่กระจายกันบนโลกออนไลน์ จนได้มีการออกกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนตัวไม่ไหว้หล และในโลกของการใช้ชีวิตประจำวันก็เช่นกัน ผู้คนแสวงหาความเป็นส่วนตัวที่ผู้ใดมีอาจล่วงละเมิดได้ เมื่อผู้ใหญ่หรือคนแก่ชราที่มีสิทธิในความเป็นส่วนตัวของตนฉันใด บุตรหลานหรือเด็ก ๆ ก็ย่อมมีสิทธิในความเป็นส่วนตัวของเขาได้เท่าเทียมกันฉันนั้น

แต่ขณะเดียวกัน กฎหมายในประเทศไทยที่มียังไม่เท่าทันต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนไปโดยเร็ว ผู้เขียนจึงเสนอให้มีการแก้ไขปรับปรุงให้ทันท่วงทีในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2542 ดังกล่าว โดยตัดคำว่า “เจตนา” ออกไป อันเป็นการวางหลักกฎหมายใหม่ว่า “มาตรา 27 ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใด ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครอง อันอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากเด็กก่อน” เพื่อใช้ในกรณีที่เกิดขึ้นในภายภาคหน้า เช่นเดียวกับกฎหมายของสหรัฐอเมริกา และกฎหมายในประเทศเยอรมนีที่มีการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวในภาพถ่ายของเด็ก ๆ ซึ่งไม่ว่าพ่อแม่หรือบุคคลใด ๆ ก็ไม่อาจเอาภาพของลูกไปเผยแพร่ได้ หากไม่ได้รับความยินยอมจากเด็กเหล่านั้น เพราะบุคคลย่อมมีสิทธิขาดตัดสินใจในความเป็นส่วนตัวของตน

บรรณานุกรม

- กิดานัล กังแฮ. (2561). 'สิทธิเด็ก' เรื่องของเด็กตัวเล็กที่ไม่ควรมองข้าม. สืบค้นจาก <https://www.thaichildrights.org/story/social-story/สิทธิเด็ก-เรื่องของเรา/>
- กุลพล พลวัน. (2527). สิทธิมนุษยชนกับสหประชาชาติ. กรุงเทพฯ: (ม.ป.ท).
- คณาธิป ทองรวีวงศ์. (2559). ร่าง พ.ร.บ.คอมฯ ระบุชัด ให้กรรมการ 5 คน สั่งปิดเว็บไซต์ศีลธรรมอันดี, การไม่ลบข้อมูลเป็นความผิด เพราะคนมี "สิทธิที่จะถูกลืม". สืบค้นจาก <https://law.or.th/node/4337>
- ชูลีพร น่วมทะนง. (ม.ป.ป.). สิทธิมนุษยชนกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล. วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ.
- ชื่นอารี มาลีศรีประเสริฐ. (2539). การคุ้มครองสิทธิส่วนตัวกับการสื่อสารสนเทศ. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ทิพาพร นมะมาตร. (2551). สิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัว : ศึกษากรณีสิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลสาธารณะ. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- บุญยศิษฐ์ บุญโพธิ์. (2553). สื่อมวลชนกับการละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัว. *Executive Journal*. สืบค้นจาก https://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/oct_dec_09/pdf/86-88.pdf
- พนิดา พูลสวัสดิ์. (2556). มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สุรินทร์ แก้วทอง. (2562). กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชน. คอลัมน์กฎหมาย 4.0. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/647319>.
- Das Kunsturhebergesetz und das Recht am eigenen Bild*. Retrieved from <https://www.urheberrecht.de/kunsturhebergesetz/>
- Juliane Böcken, *Urheberrecht vs. Persönlichkeitsrecht*. Retrieved from <https://www.rechtambild.de/2015/01/urheberrecht-vs-persoenlichkeitsrecht/>
- Justin Huggler. (2016). *Austrian teenager sues parents for 'violating privacy' with childhood Facebook pictures*. The Telegraph.
- Haben Kinder ein Recht am eigenen Bild?*. Retrieved from <https://www.arag.de/auf-ins-leben/internetrecht/recht-am-eigenen-bild-kinder/>.
- Martin Boden & Jan-Thlman Uhe, *Die Persönlichkeitsrechte von Kindern gehören nicht allein den Eltern*. Retrieved from <https://www.boden-rechtsanwaelte.de/die-persoenlichkeitsrechte-von-kindern-gehoren-nicht-allein-den-eltern/>.
- Samuel D. Warren & Louis D. Brandeis. (1890). *The Right to Privacy*. Harvard Law Review.
- William H. Mamell. (1973). *The Right to know : Media and the Common Good*.
- William Prosser. (1973). *Torts: Case and Materials*.